

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Lvsitania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67086)

P R O V I N C I A
L V S I T A N I A .

BTINVIT LVSITANIA
duos supra quingentos. In Oli-
siponensi Domo sexaginta: in
Collegio quinquaginta vnum:
in Conimbricensi eiusque Resi-
dentijs centum octoginta: in
Eborensi centum et duodeuiginti: in Portuen-
si quattuordecim: in Bracarensi viginti se-
ptem: in Brigantino viginti: in Funcalensi
quot in Portuensi: in Angrensi duodecim: in
Angolana Residentia sex. Finem vitæ fecerunt
duodecim. Initium Societatis vigintiduo.

D O M V S P R O F E S S A,
et Collegium Olisiponense.

EMIGRARVNT E VITA Pater Leo
Henricus perfectæ vir sanctitatis: et Ga-
spar Andradius adiutor operum, qui semper
sui muneris officijque rationem cum laude
perfoluit. intenta in proximos nostrorum in-
dustria nihil remittit. Pœnitentiæ Euchari-
stiæque sacramenta, vt cum maxime, vsur-
pantur. Conciones frequentissimæ; nec mo-
dici fructus. in oppido quodam celebri odium
sane pertinax concionatoris admonito cessit:
dextera

dexteræ inter viros primarios datæ: id quod oppidanis gaudium attulit, et exemplum. Femina sex ad honestatem a turpitudine retulere sese. duæ mox in matrimonio stabili collocatæ. ex eodem cano viri quattuor emerferunt: quorum vnus sibi vxorique melius consulens, pellicem exegit, datis in eius nuptias aureis centum viginti. ad hæc, periclitanti multarum pudicitia mature subuentum. mulier virilis animi, opulentum virum ac nobilem, qui eam pellicere conabatur, voce firmata monitisque nostrorum, et, quod caput est, sacramentis, quæ frequentabat interim, infregit. Domus quædam erat in vrbe, vbi flagitijs virtutum studia prætendebantur: ea vt omnino clauderetur auctores nostri fuere. Mulieres tres e mortis periculo ereptæ. res per fraudem et dolum partæ, dominis redditæ, cum magno pondere argenti. Quidam, bona omnia sibi lege ablata nostris deprecantibus recepit. Duo falsum testimonium dixerant, ex quo vnus exturbabatur bonis: id vt reuocarent, nostri effecerunt. obuiam itum vni, dum per ementita regia diplomata in ipsius regis famulatum, aliosque honores, falsis percriptionibus intendit. in vsum egentium dati aurei ducenti quinquaginta: mendici vestiti noem. Sed et mulieribus quibusdam, quas inopia prohibebat egredi domo, collata vestis statui consentanea. Sex et viginti educti e carcere,

cere, in quo tenebantur, ære alieno vel soluto,
 vel remisso. Vincti prandio semel atque ite-
 rum recreati: hoc exemplo ciuis adductus
 haud paruum frumenti numerum obtulit in
 pios vsus: in nostri etiam templi ornatum ac-
 cessere aurei mille. ardor institutionis Chri-
 stianæ nihil resedit: foueturque multorum li-
 beralitate, vt tributis muneribus permulti al-
 liciantur. Sacrarum quæstionum Præses et su-
 premi Senatus, ad moriendum vicinus acciri
 iussit e nostris sacerdotem vnum, cui pectoris
 arcana committeret: de cuius sententia, bona
 sua, quæ amplius viginti millibus æstimaban-
 tur, Sodalitio Misericordiæ, optimo exemplo,
 legauit. Ceterum, quamdiu Angli hanc vr-
 bem obsederunt ingenti ausu, nostris non de-
 fuit occasio faciendi multa patiendique pro
 Christo: sed huius rei seriem exquisitius narra-
 re superuacuum puto. Hæc de Domo Professa.
 IN COLLEGIO EXCESSIT e cor-
 pore Franciscus Martinus, per annos fere vi-
 ginti duos in domesticis muneribus virtutis
 exercitæ. Discipulorum numerus ascendit ad
 duo millia: nec minor est numero profectus.
 multi sæculo valere iusso in varias religio-
 rum familias se abdiderunt. Nobilissimi qui-
 que, præsertim e Congregatione Parthenia,
 cum suis præceptoribus, diebus feriatis fere
 omnibus, ægrotos in nosodochijs omni offi-
 ciorum genere prosequuntur. exeunte Maio
 propter

propter tumultum Anglicanum gymnasium
 siluit. Collegium continens vrbi diuino pror-
 sus beneficio non intutum fuit. in eo pater Re-
 ctor duoque fratres remanserunt belli exitum
 expectantes : ceteri cum domestico instru-
 mento vel intra urbem se receperunt, vel ad
 tres Residentias Collegij: cum interea in vici-
 na oppida excurrerent cum fructu non pœni-
 tendo. Sub Anglorum discessum redierunt in
 Collegium, et redintegrata studia litterarum
 sexto Idus Quintiles.

CONIMBRICENSE COLLE-
 gium cum Residentijs.

DIEM CLAVSIT VITAE extremum
 Pater Antonius Paciecus post annum
 duodetrigesimum Societatis: magnum dedit
 viuens in pertractandis animis exemplum dex-
 teritatis, et decumbens in perferendis dolori-
 bus, patientiæ: mortui deinde fratres duo:
 sedecim recepti. res domesticæ externæque
 feliciter cessere. Gymnasium perquam celebre
 e florente iuuentute vberimos fructus tulit,
 splendidissimus quisque spiritalibus medita-
 tionibus exerciti. ad ergastulum aliquando a
 nostris comportata cibaria, conciones crebro
 habitæ, missique qui commodarent aurem
 confitentibus: horum hortatu vincti ad per-
 legendos libros pios, et ad explorandam quo-

tidiano examine conscientiam adducti. Cuius-
 bus etiam opera præbita non indiligens. Duo,
 quorum alter alteri alapam impeggerat, iras
 inter se gerebant longe acerbissimas: quod
 nisi intercessisset sacerdos, de percussoris vi-
 ta fortunisque actum foret. Cuidam sacra-
 mento Eucharistiæ interdixerat Parochus,
 quod conceptum animo odium numquam e-
 uomeret: hoc cum ipse negligeret dulcedine
 speratæ ultionis, admonitus tandem a nostris,
 agnouit quam pestiferum venenum in pectore
 gereret: resipuitque. In vicina oppida pa-
 gosque excursus lucro animarum. Quoddam
 oppidum ardebat odijs capitalibus: ea re-
 stinxit vnus e nostris: simulque libellos, qui
 circumferebantur, omneque instrumentum
 inimicitiarum incendit. aliquorum cædes in-
 hibitæ. Vnus cum efferato animo inimicum
 peteret, districtum iam gladium, vaginæ, se
 seque humanitati reddidit, occursum nostro-
 rum. Oppidi cuiusdam Præfectus cum liti-
 gantium causas componere per se ipse non
 posset, diem vnum, quasi vadatis omnibus,
 dicit, quo se iudicio sisterent: cum conuenif-
 sent, ducit eodem agmine ad vnum e nostris
 concionantem: quos noster deinde, non secus
 atque arbiter et disceptator, diremptis litibus
 æquos ab se placatosque dimisit. alibi a turpi
 lucro mulierculæ aliquot abductæ, et traditæ
 maritis iusta cum dote. Aduentu et Quadra-
 gesima

gesima sacerdotes duo ad Algarbienses desti-
 nati, operam ac studium proximorum com-
 modis impenderunt. Itum quoque Viseum,
 et Mirandam, Episcoporum rogatu, quibus in
 urbibus nostri partes omnes sui muneris ex-
 plerunt. At Mirandæ grauis contentio inter
 duo Sodalitia de principatu incessus, bono
 publico, sedata. Lamecum (nomen est urbis)
 alius profectus, mirifice Clero, quem erudit
 de officijs Christianis, populoque utilis fuit.
 prætereo rapinas cædesque repressas: restitu-
 tiones factas: petitam ab inimicis veniam,
 dextraeque porrectas: aliaque, quæ enumera-
 re longum esset. vnum aut alterum breuiter
 exponam. Duæ quorundam domus aleatori-
 bus patebant dies ac noctes, nec claudeban-
 tur turpitudini: ex quo magna pecunia venie-
 bat ad dominos, cum infamia, atque anima-
 rum offensa: illum e nostris vnus perpulit vi-
 concionis, hunc sua præsentia, vt disturba-
 rent perniciosos cœtus, et clauderent scele-
 rum officinam. Ad Conimbricense Collegium
 pertinent Residentiæ duæ, Canalensis, et San-
 cti Felicis: in hac sex focij, in illa quattuor
 commorantur: neque eorum officium deside-
 ratum est in procuranda salute animarum.

COLLEGIVM EBORENSE.

DECESSERVNT Pater Rodericus de Brito, et Consalvus Aloisius frater: quorum hic amplius triginta, quindecim ille annos in Societate egerant. sex accesserunt: in his vnus e flore nobilitatis Lusitanæ, quem non ita post germanus frater Comes Vidiguerius cum inuisere velle dixisset, et a violento peiora metuerentur, (neque suspicio erat frustra) abnuere nostri: hic ille a rege præsidium petit: seponitur tyro Olisipone apud Algarbiorum Episcopum, libero ad eum aditu cōsanguineis: de quibus omnibus, Deo duce, egit triumphū. adiuuet, is, qui incepit, militem suum. Frustra enim sunt humana consilia, nisi cælestibus auxilijs perducuntur ad exitum. eorum qui nos audiunt numerus pertinuit ad mille trecentos: quorum profectum, vt cetera taceam, declarant illa. Vnus sollicitanti feminæ obstitit peregregie, causatus id genus flagitij non cadere in eum, qui esset discipulus Societatis: quin et flexit animum mulieris, et ad confessionem adduxit. relicto alter pallio in manibus impudicæ, Iosephi simile, in re non dissimili, renouauit exemplum. tales sunt alumni nostrorum disciplinæ: e quibus etiam, vt anno proximo, extiterunt in custodias publicas officia caritatis. Vnus enim eorum, ex omnibus religiosorum familijs

familijs sacerdotes accersijt, qui audirent confitentes, tum serico peristromate locum instruxit, et Eucharistia rite atque ordine impertita, splendidum epulum omnibus dedit: ipse ceterique studiosi famulantium ritu ad mensam ministrarunt: dignum exemplum quod et posterii imitentur. E Catechismo maximi fructus: id cum ignotum non esset Archiepiscopo, Curionibus omnibus Parochisque mandavit, pro suggestu admonerent curiales, eosque quos haberent subiectos, suos vt quisque liberos famulosque mitteret ad nos in præceptis diuinæ legis erudiendos: simulque adiecit quiddam de nostrorum laudibus, vt eorum, credo, docendi diligentia, et aliorum discendi cupiditas incitarentur. Idem cum certos viros mitteret, qui inuiserent tractum suæ diœceseos, sacerdotem nostrum cum socio illis adiunxit: quo inconsulto nihil agebant. Hic nostri e re multorum aliqua fecerunt. illam ditionem grauis urebat annona: Archiepiscopus per litteras edoctus grandi pecunia subleuandam curauit. mox alios per diuersa loca destinat, vt simili liberalitate reliqui fruerentur. quamquam nos quoque tanti viri humanitas attigit. mille enim aurei tributis, Collegij ianux, quod vnum maxime desiderabatur, extruendæ. Atque hæc quidem eiusmodi sunt. Nunc enim vocat me iucunda memoria Patris Emmanuelis Fernandi: qui cum primus e Societate in agro Transtaga

no diuini verbi semen spargit, publicæque peccatorum licentiæ euellendæ maxime intentus, pellices amicasque ab amatoribus impudicisque hominibus multas abigit, id iniquo animo ferentibus, ab eorum vno, cuius nomen nunquam promere voluit, in itinere vulneribus multis affectus, Eboræque defunctus est. nulum id temporis nostrum Eboræ templum: itaque in templo maximo conditus. hoc tandem anno transportatum corpus in ædem nostram, cum monumentum aperitur, ingens mortaliū turba conuolat. eorum hæc vna vox, ad Sanctum, ad Sanctum: et apparuere indumenta trigesimum post annum incorrupta: cum vero pro se quisque, vt religio suadebat, aliquid concerperet, vestis minutatim discerpta: vix impetrari a multis potuit, vt ab ossibus manus abstinerent: inclusum in arcam, quam fieri mædarat Archiepiscopus, aliquamdiu manet in facello: post triduum sollemni pompa omnibus Paræcijs indicta, effertur, componiturque in nostro templo, magna veneratione totius ciuitatis.

P O R T V E N S E E T B R A C A R E N S E

Collegia.

IN P O R T V E N S I conciones assidua, magna frequentia auditorum. Christiana doctrina in nostro templo vrbaniſque Paræcijs strenue

frenue peræque et vtiliter tradita. Profuit nostrorum opera aduersus sacrilegia, incestus, adulteria, aliaque non minus fœda peccatorum portenta. quidam, ne patraret homicidium quod animo agitabat, vnius e nostris oratione deterritus. Lamecum, rogante Episcopo, ierunt Quadragesima sacerdotes duo: quo fructu, argumento sunt, impunitas, et iurandi licentia coercita: abortiones impeditæ: reconciliationes gratiarum factæ. Tres viri nobiles aliorum famam iniuste lacerantes criminationem cum laude commutarunt. Quidam, qui tertium iam annum gerebat cum altero inimicitias, nuperque in templum venerat cum duobus sclopis minusculis, vt interficeret inimicum, audita concione, abiectis armis, deposuit et nocendi voluntatem. turpem concubinarum consuetudinem deseruere nonnulli. Hæc propter, atque alia, Lamecensi Episcopo ciuitatique iniecta cupiditas, vt Collegium efflagitent.

I N B R A C A R E N S I, homo Turca præcultus ad baptismum. huius conuersio, quoniam admirabile aliquid habuit, breuissime attingetur. Famulus is erat viri nobilis, a quo, diu licet multumque admonitus, adduci nunquam potuerat, vt Christianus esset: accidit aliquando, vt ægrotanti domino temporarium altare cum effigie Deiparæ in cubiculo esset locandum: hanc iussus Turca reuincit læta fron-

Ff 4 de, her-

de, herbisque virentibus: postridie mane herum adit, precaturque, vt suscipere liceat religionem Christianam: rogatus vnde nouum pectori consilium: hæc, inquit, imago (ea cum diceret, venerabatur sanctissimam Virginem) affuit mihi per totam noctem, blandisque admonitis, vt fierem Christianus præcepit. et verum fuisse visum, docuere lacrimæ, quæ confundere se cum salutaribus aquis, cum acciperet baptismum. Archiepiscopus, vt primum ad Collegium venit, exceptus est in templo appositis versibus, et oratione Latina: paucis post diebus, simili apparatu discipuli in gymnasium salutare venientem. is non solum laudator est nostri ordinis, sed etiam fautor. Sermo de Domini excessu haberi publice hoc anno cœptus est, ex præscripto Patris Generalis, prima luce: et magna tamen, vt alias semper, cum haberetur de nocte, comploratio orta. Quidam, quem exacerbauerat iniuria, vt dictitaret eius obliuisci non posse, mitigatus a nostris veniam petenti remisit. Virginis magnæ matris Sodalitium it melius in dies. Feria tertia Pentecostes, sacrorum Antistes, qui et ipse est ex eadem Sodalitate, sodales ceteros Christi corpore impertiuit: vesperi recitatus in gymnasio dialogus: sub hæc, Sanctorum tutelarium nomina, vt cuique obtigerant, data: singulorumque laudes versu celebratæ: auxit ea res venerationem Sodalitij, et numerum admitti cupientium.

tium. Chaues (oppidum est) postulante Catharina Principe iere nostri Aduentu Quadragesimaque, magno cum fructu proximorum.

BRIGANTINVM, ET FVNCALENSE Collegia .

HOC ETIAM ANNO Brigantinarum sedatæ discordiæ, quarum, vt difficilis est exitus veterum iurgiorum, non alius finis, quam multorum pernicies, ostendebatur. quidam sacerdotem externum, per fossio clamculum pariete, haud dubie domi oppressisset, nisi sacerdos e nostris talia molientem ab iniquo conatu repulisset. Confessionem vnus reformidabat non secus, ac mortem: quod persuasum haberet, quicquid admisisset, de scripto recitatum iri a Parocho, cunctis audientibus, in templo. sed is nostrorum hortatu a tam praua opinione atque obstinatione animi discessit. Mulier, cui ob paupertatem, menses iam octo, in carcere male erat, vt emitteretur a iudice est impetratum. Nexi quoque recreati aliquoties cibo, et ad vnum absoluti omnes per sacramentum Pœnitentiæ de criminibus totius vitæ.

IN FVNCALENSI non defuerunt focij muneribus Societatis: in multorum pacificationem se se vtiliter interposuere. Vir honestissimus in foro fuste pulsatus, vltionem septennio

ptennio cogitarat: is deinde, re a nostris ita composita, reum supplicem ad templi limen humaniter complexus in gratiam recepit, mirantium exemplo. Quemdam, qui vxoris et liberorum oblitus alio concesserat, ad sustentandam familiam rerum omnium indigam sacerdos e nostris reuocauit. Femina vi concionum commota ingenium excogitauit, quo se eriperet ex amatoris consuetudine: cum venientem domum conspexisset e fenestra præcella, Aut ne ingredi, inquit, aut ego me hinc præcipitabo. substitit ille admirandus, retroque reflectens gradum, noluit experiri quid posset femina, vbi ad meliora animum flexisset. Publica inclusis custodia delata sunt a nostris Scholasticis subsidia vitæ. Acta huius Collegij claudet res miraculo haud eximenda. Duo seruitia puteum in Collegio præaltum perpurgabant: in medio opere puteus ruit, laborantesque in præceps trahit, atque operit. concurritur repente ad egerendam terram, lapidesque inque eo labore, cum alijs succederent alij, consumuntur horæ tres et triginta: nostris interim vota sacraque facientibus: tum demum reperi putearij incolumes: nec caruit ea res admiratione, vniuersa ciuitate ad spectaculum conflente.

ANGRENSE COLLEGIVM, ET
Sedes Angolana.

IN ANGRENSI censentur discipuli ter-
centum septuaginta: nec parum proficiunt:
ij præsertim, vt assolet, qui de Sodalitio Dei-
paræ. gratum fuit diploma Pontificium, quo
concedebatur sodalibus peccatorum remissio,
a Patre Generali transmissum: et propositum
sollemni gratulatione. fuit pompa insignis. ef-
figies augustissimæ Virginis explicatum diplo-
ma manu habentis circumferebatur, thesa-
exornatissima, humeris sodalium. Varijs locis
visebantur actores dramatum, cantoresque
audiebantur: Dei matris laudibus celebraba-
tur via omnis, et personabat. dum tandem lon-
go circuitu reditum est in nostrum templum
vestitum splendide, ornatumque, vbi Episcopus
ante sacrificauerat: et intererat militum cœ-
tus: de quorum pietate quoniam scriptum est
annis proximis, nihil repeto: quod ea audire,
non necessarium est scientibus, et dicere, bre-
uitatem profitenti minus opportunum. Cete-
rum doctrina pueris de more explicata: itum
sæpe in valetudinarium excipiendis confessio-
nibus ægrotorum: adnitentibus nostris educti
e compedibus nonnulli: multorum item inopia
subleuata. Vni, quem Episcopus ter anathe-
mate perculerat, ad absolutionem impetrata
venia, et remissio culpæ.

AN-

ANGOLAE nihil nostris antiquius, quam
 ut et Lusitanos in officio contineant, et indige-
 nas rite baptizatos ad Christi ouile perducant.
 Oloanda, insula, quæ regi Aluaro paret, tota fe-
 re Christianam religionem complexa est. Vni-
 uersam terram nostri perlustrant, magnamque
 vim infantium atque adultorum aggregant
 Christo. Sobæ aliquot (nomen hoc Dynasta-
 rum est) cum ex insidijs Lusitanos conarentur
 opprimere, in scelere deprehensi, et capite
 damnati sunt. ex his vnus, cum quo prius no-
 stri egerant de baptismo, mori voluit Christia-
 nus, ad eandemque mentem vnum e con-
 iuratis adduxit. ita optabile ambo-
 bus fuit, vel cum aliqua molestia
 mori terris, vt tam felici-
 ter cælo renasce-
 rentur.

PRO-